

The Failure and the Future of Accounting: Strategy, Stakeholders, and Business Value

by

David Hatherly

Gower Publishing Limited. (2013)

หนังสือเล่มนี้ David Hatherly เริ่มต้นจุดประเด็นความสนใจผู้อ่านให้นึกถึงความล้มเหลวของการบัญชีในการจัดการงานทางการเงินที่เหมาะสมชัดเจนเกี่ยวกับผลการดำเนินงานของภาคธุรกิจ จนกระทั่งนำไปสู่วิกฤตทางการเงินที่เกิดขึ้นในปี 2008

ความล้มเหลวของการบัญชีนั้น ผู้เขียนหนังสือเห็นว่าเป็นปัญหาโดยทั่วไปที่พบได้ในทุกกิจการธุรกิจจำเพาะคือ ปรับแบบจำลองทางบัญชี (Accounting Model) ให้เป็นแนวเดียวกันกับแบบจำลองทางธุรกิจ (Business Model) กล่าวคือ ในการวัดผลการปฏิบัติงานของภาคธุรกิจระบบการรายงานทางบัญชีจำเป็นต้องทราบให้ได้ว่าธุรกิจสร้างคุณค่าอย่างไร สร้างคุณค่าได้มากน้อยเท่าไร ใครเป็นผู้สร้างคุณค่าเหล่านั้น คุณค่าประเภทใดที่ธุรกิจสร้างขึ้นและจะวัดคุณค่าดังกล่าวได้อย่างไร ความไม่สอดคล้องระหว่างการผลิตและการบริโภคนำไปสู่ปัญหาในชั้นปลายซึ่งระบบบัญชีควรสะท้อนถึงผลการดำเนินงานที่เกิดขึ้นจริงและเป็นสัญญาณเตือนถึงปัญหาที่อาจเกิดขึ้น

* ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำ ภาควิชาการบัญชี คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

จากการมองธุรกิจในฐานะกลยุทธ์ ธุรกิจในฐานะเครือข่ายของ Stakeholder และในฐานะที่ธุรกิจคือคุณค่าต่อส่วนรวม หนังสือนี้นำเสนอแบบจำลองการบัญชีแบบ 4S: Four Slice Accounting (ขอเรียกว่ารูปแบบ 4 แผ่น) เพื่อเป็นทางออกในการแก้ปัญหาความซับซ้อนและความไม่เชื่อมโยงกันของมาตรฐานการบัญชีที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน ชิ้นส่วนทั้ง 4 แผ่นนี้ได้แก่ (1) ESTA = Equity Stake in Traditional Assets (2) CUVI = Current Use Value of Intangibles (3) NVP = Net Value of Promises และ (4) GOV = Prospects Taken as Growth and Opportunity Value องค์ประกอบทั้ง 4 ประการนี้อธิบายได้ว่า ESTA + CUVI คือสินทรัพย์ที่ก่อให้เกิดประโยชน์ในอนาคต ส่วน NVP และ GOV คือ สินทรัพย์หรือทุนในเชิงเก็งกำไร ซึ่งมีความไม่แน่นอนและขึ้นกับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

แบบจำลอง 4S นี้ ช่วยให้ผู้บริหารและผู้ถือหุ้นสามารถวิเคราะห์ประเมินประสิทธิผลของการทำธุรกิจ รวมทั้งสามารถประเมินผลงานความรับผิดชอบของผู้บริหารได้ วัตถุประสงค์หนึ่งสำหรับข้อเสนอแบบจำลองทางการบัญชีใหม่นี้ คือ การป้องกันมิให้มีการรายงานกำไรจากการเก็งกำไร (Speculative Gain) ว่าเป็นกำไรที่สามารถจ่ายคืนผู้ถือหุ้น (Distributable Income) และช่วยทำให้เงินปันผลกระจายไปยังภาคส่วนธุรกิจที่มีผลผลิตจริงได้ดียิ่งขึ้น ถือว่าข้อเสนอของ David Hatherly เป็นการท้าทายสิ่งปฏิบัติกันอยู่ในแวดวงวิชาชีพการบัญชี และสมควรแก่การนำไปพิจารณาอภิปรายในวงกว้าง ผู้จัดการกองทุนและนักวิเคราะห์หลักทรัพย์นับเป็นกลุ่มเป้าหมายที่จะได้ประโยชน์อย่างยิ่งจากการอ่านหนังสือรายสัปดาห์เล่มนี้

ผู้อ่านหนังสือเล่มนี้จำเป็นต้องมีพื้นฐานทางด้านมาตรฐานการบัญชีพอสมควร จึงจะสามารถทำความเข้าใจเนื้อหาที่ผู้เขียนนำเสนอ เพราะเนื้อหาตลอดเล่มอ้างอิงถึงประเด็นทางการบัญชีหลายเรื่อง อาทิ การประเมินมูลค่าตราสารอนุพันธ์ ต้นทุนด้านสิ่งแวดล้อม และสินทรัพย์ไม่มีตัวตน เป็นต้น ทั้งนี้ด้วยเพราะผู้เขียนมีประสบการณ์ด้านการบัญชีมายาวนานทั้งในระดับงานการศึกษาและในสำนักงานสอบบัญชีชั้นนำระดับโลก ปัจจุบันผู้เขียนหนังสือดำรงตำแหน่งเป็นศาสตราจารย์ที่ตีคุณด้านการบัญชีที่ University of Edinburgh ในสหราชอาณาจักร

หนังสือมีด้วยกันทั้งหมด 13 บท บทที่น่าสนใจได้แก่ บทที่ 4: The Stakeholder Knowledge Network บทที่ 8: Promises และ บทที่ 9: Strategic Connectivity สามบทนี้เป็นรากฐานของข้อเสนอแบบจำลอง 4S การทำความเข้าใจในประเด็นเหล่านี้เชื่อว่าจะทำให้เพิ่มขีดความสามารถในการพยากรณ์ผลตอบแทนทางการเงินในอนาคตได้ จึงแนะนำให้ผู้อ่านใช้เวลาอ่านสามบทนี้อย่างใส่ใจเป็นพิเศษมากกว่าบทอื่น ๆ

การทำธุรกิจในโลกสมัยใหม่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมอย่างมาก วิชาชีพการบัญชีไม่อาจหยุดนิ่งอยู่กับที่ เดิมเรามีคำกล่าวกันโดยทั่วไปว่าการบัญชี คือ ภาษาธุรกิจ ถ้าหากภาษานี้ไม่อาจสื่อความหมายที่แท้จริงของปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นได้นับว่าน่าเป็นห่วง หนังสือเล่มนี้จุดประกายให้นักบัญชีไม่ว่าแขนงใดเกิดความตื่นตัว เริ่มต้นสำรวจบริบทของสภาพแวดล้อมในการดำเนินธุรกิจ และพินิจพิจารณาให้ถี่ถ้วนว่าถึงเวลาแล้วอย่างที่เรากำลังจำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงบางสิ่งบางอย่างในรายงานทางการเงินที่นำเสนอ

